

Vanaf dit jaar krijgt Vlaanderen er een nieuwe vorm van hulpverlening bij. Youth at Risk Vlaanderen is een project van de Vlaamse overheid.

Het kadert in het Globaal Plan Jeugdzorg 2007-2009 en wordt georganiseerd door vzw De Overstap, een begeleidingstehuis voor jongeren uit Antwerpen die een als Misdrif Omschreven Feit (MOF) hebben gepleegd. De vzw werd opgericht in 2000 om in de stad Antwerpen op een passende wijze 'risicjongeren' te begeleiden.

Youth At Risk is een van oorsprong Amerikaans ambulante trainingsprogramma voor jongeren met problemen op verschillende levensdomeinen. Het programma loopt in tal van Europese landen. In de periode 2007-2009 wordt in Vlaanderen jaarlijks een elf maanden durend programma uitgevoerd voor vijftig jongeren uit de stad Antwerpen en Midden-Limburg. Het waren Ben Rose, een Britse mensenrechtenactivist en advocaat, en Tony Morgan, die in 1992 het Amerikaanse idee naar Europa haalden en het in Noord-Londen toepasten. De twee Britten waren teleurgesteld in de recidive van jonge criminelen die door de mazen van het gerechtelijke net glipten. Ze zagen dat de jongeren hun levensstijl niet veranderden en gedoemd waren tot een zelfdestructief leven. Daarom besloten Morgan en Rose actie te ondernemen. Ze introduceerden Youth at Risk met het oog op de vernieuwende sociale interventieprogramma's die zouden volgen. Youth at Risk heeft intussen in Engeland succes geogenst en heeft zijn vruchten afgeworpen in scholen, gevangenissen en psychiatrische centra voor jongeren.

"Uniek aan het programma is de inzet van getrainde vrijwilligers naast professionele hulpverleners," zegt *Kris Claes*, projectleider van Youth at Risk Vlaanderen. Voordien was Claes netwerkcoördinator bij Integrale Jeugdhulp Limburg. Het programma is bedoeld voor jongens en meisjes tussen zestien en eenentwintig. YAR begeleidt hen en leert hen een nieuwe, positieve manier van denken aan. Ze hebben vaak te kampen met een combinatie van problemen rond criminaliteit, opleiding en tewerkstelling, relatieopbouw, gedrag en

Verloren generatie met toekomst

verantwoordelijkheidsbesef. Er zijn criteria verbonden om deel te nemen aan de trainingssessies. Jongeren komen niet in aanmerking als ze een mentale handicap hebben, een zware gediagnosticeerde psychiatrische problematiek, een harddrugverslaving of als ze onvoldoende Nederlands kennen.

Je eigen verantwoordelijkheid

Het Vlaamse project zal de komende drie jaar drie trajecten afleggen met elk jaar een nieuwe groep jongeren. "Een YAR-traject loopt elf maanden en is onderverdeeld

naar zelfexpressie en coaching. YAR bestaat uit verschillende methodieken en dat is meteen ook de kracht van het programma," zegt Kris Claes. "De derde fase is het vervolgetraject dat start op 4 juni en eindigt in februari 2008 met de slotceremonie. Tijdens dit traject van negen maanden worden de jongeren opgevolgd door een committed partner, de zogenaamde coach. Dit is een vrijwilliger die de jongere begeleidt en steunt bij het bereiken van zijn drie concrete doelen. In het natraject wordt ook maandelijks een trainingsmoment ingelast. Tijdens dit coach to coach-

Youth at Risk helpt probleemjongeren

in verschillende fases. De eerste fase start op 23 april 2007. Tijdens het voortraject worden op verschillende locaties in Antwerpen en Midden-Limburg oriëntatiemomenten georganiseerd om jongeren kennis te laten maken met het programma. De kern van Youth at Risk is dat de jongeren zelf kiezen welke doelen ze willen halen. In het voortraject wordt van hen verwacht dat ze drie concrete doelstellingen voor zichzelf opstellen. Ze moeten die doelen binnen de elf maanden concreet maken, samen met de hulpverleners en de vrijwilligers. De tweede fase is een residentiële trainingsweek die loopt van 29 mei tot en met 3 juni. Ze wordt georganiseerd in leercentrum De Heerlijckyt van Elsmeren in Geetbets. Hier worden de jongeren een week lang intensief getraind met behulp van verschillende methodieken: ervaringsleren, neurolinguïstisch programmeren, groepsdynamica, training

moment worden thema's naar voren geschoven die de doelstellingen ondersteunen. De professionele hulpverleners hebben iedere week contact met de coach en met de jongere. Uiteindelijk zullen de jongeren in februari 2008 aan ouders en begeleiders hun doelstellingen presenteren en tonen hoe ze gedurende die elf maanden veranderd zijn."

Volgens de denkwijze van YAR verdienen alle jongeren een duurzame toekomst, ongeacht wat er hen overkomen is of hoe moeilijk de huidige omstandigheden zijn. YAR probeert de meest kwetsbare, moeilijke en meest gekwetste jongeren een ander leven te bieden en laat hen werken aan een toekomst waar ze anders nooit van hadden durven dromen. Het programma biedt zelfs aan de meest sociaal geïsoleerde jongeren de kans om hun leven te veranderen. Verantwoordelijkheid is hierbij

het sleutelwoord. Het vertrekpunt is het idee dat iedereen leert verantwoordelijk te zijn voor zijn eigen leven. Daardoor winnen de jongeren aan mentale kracht. Het helpt hen om hun doelen te realiseren. De jongeren worden getraind om hun verantwoordelijkheden te nemen, beloften te houden en om te gaan met vergissingen en fouten. "Deze jongeren hebben meestal te kampen hebben met een grote mate van externalisatie. Ze zoeken de oorzaak van hun gedrag of situatie buiten zichzelf: hun

In het YAR-programma is elke jongere die naar de trainingen komt anders. De hulpverleners benaderen alle deelnemers als individuen. Ze worden stap voor stap begeleid en leren inzien wat ze met hun leven aanvangen, waarom ze dat doen en wat ze zouden moeten doen. Het is heel belangrijk dat de jongeren begrijpen dat ook hen een toekomst wacht die de moeite waard is om zich voor in te zetten. Door de training leren de jongeren nieuwe mogelijkheden kennen. Zelfexpressie is volgens de denk-

programma zelf. "Binnen drie jaar zullen we onderzoeken wat de effecten van deze trainingen zijn op jongeren én op de maatschappij," zegt Kris Claes.

Er werken drie groepen mensen mee aan het programma. In de eerste plaats zijn er de jongeren die begeleid worden en voor wie het programma is ontworpen. Zij worden begeleid door Vlaamse, Amerikaanse en Engelse professionele hulpverleners. Vervolgens heb je de vrijwilligers. Zij worden in de verschillende fasen ingezet bij de begeleiding. Er zijn vrijwilligers die in de eerste fase vooral de jongeren motiveren om te veranderen, maar ook om het programma te blijven volgen en de doelstellingen voor ogen te houden. Andere vrijwilligers bieden dan weer coaching en ondersteuning tijdens de trainingsweek. En uiteindelijk zijn er ook vrijwilligers die in het natraject jongeren begeleiden.

"Het is heel belangrijk dat de jongeren begrijpen dat ook hen een toekomst wacht die de moeite waard is om zich voor in te zetten."

ouders, leerkrachten of de maatschappij. De belangrijkste vraag voor een hulpverlener of vrijwilliger is hoe je die jongeren hun verantwoordelijkheden kunt laten nemen. Hoe kunnen ze beseffen dat de oorzaak voor hun gedrag niet altijd buiten zichzelf ligt?" zegt Kris Claes. "Het probleem van externalisatie is vaak nog nijpender dan de andere problemen van de jongeren en niet zelden is het ook de oorzaak van hun asociaal of agressief gedrag".

Anders zien en denken

Net zoals in Engeland en Nederland, werkt ook YAR Vlaanderen samen met de overheid en andere verenigingen (vzw De Overstap). De methodes zijn vaak uitdagend en veel-eisend, maar altijd met mededogen voor de jongeren.

YAR geeft persoonlijke trainingprogramma's die de kern van het probleem raken: waarom staan die verwarde probleemjongeren zo los van het leven en de maatschappij? In een van de trainingen leren ze dat ze zelf de kracht hebben om een keuze te maken, om niet te kiezen voor antisociaal gedrag, criminaliteit, werkloosheid en drugmisbruik. Ze kunnen een totaal nieuwe toekomst voor zichzelf te creëren, een toekomst vol mogelijkheden. Claes: "Het is de bedoeling hen anders te laten zien en denken. Daarom zijn we er van 's morgens vroeg tot 's avonds laat mee bezig om de jongeren te 'veranderen' in positief denkende wezens."

wijze van YAR de sleutel tot zelfrespect en zelfvertrouwen, tot het ontwikkelen van stabiele relaties en tot het deel uitmaken van een gemeenschap. Een zelfbewustzijn ontwikkelen, gevoelens en gedachten uiten en leren communiceren zijn andere kernbegrippen bij de training. Uiteindelijk is communicatie onontbeerlijk. De jongeren leren werken en functioneren in een gemeenschap gebaseerd op respect en appreciatie, waar iedereen aan bijdraagt en waar er duidelijke grenzen zijn voor aanvaardbaar gedrag.

Perceptie en werkelijkheid

Het is een uitdagend en emotioneel intens proces: strikte regels, duidelijke grenzen, absolute ondersteuning. Daarom is het cruciaal dat de deelnemers actief kiezen om zich te engageren voor het programma, zich doelen te stellen die ze willen bereiken en zich te engageren om die doelen te bereiken. De jongeren moeten tot het besef komen dat hun vroegere keuzes een negatieve invloed hebben gehad op hun leven. Je toekomstvisie kan nu eenmaal veranderen, ook ten goede. Ze moeten bovendien beseffen dat er een groot verschil is tussen de feitelijke situatie en hun interpretatie ervan. Het is niet omdat ze het gevoel hebben dat ze geen deel uitmaken van de maatschappij, dat het in werkelijkheid ook zo is. Ten slotte is het belangrijk om al die lessen in de praktijk te brengen. Dat geldt evenzeer voor het

"Minstens even belangrijk als de veranderingen die ze aanbrengen in hun leven, is het andere beeld dat de jongeren over volwassenen krijgen. Volwassenen zijn in hun ogen vaak onbetrouwbaar. Na zo'n training zien ze hen niet meer als de vijand. Ze hebben geleerd een volwassene als vertrouwenspersoon te zien. Omgekeerd geldt dit natuurlijk ook: volwassenen zullen de jongeren anders bekijken." Geen overbodige luxe, volgens Kris Claes. Het gaat nu eenmaal niet om de meest populaire doelgroep. "Het is een wisselwerking. Als de jongeren zich niet geliefd voelen, zullen ze zich ook zo gedragen, zodat ze nog minder geliefd zijn."

tekst | **Marjorie Blomme**

Voor meer informatie over het project van YAR Vlaanderen, surf naar www.yarvlaanderen.be